

Tània Juste

Esriptora

‘Amor a l’art’ (Columna) és l’homenatge a les dones artistes omeses per la història amb el qual Juste ha guanyat el premi Prudenci Bertrana. És la seva sisena novel·la però assegura que és la que ha portat més temps al cap, que s’entrenava per escriure-la

PERE TORDERA

“En el relat de l’art, les dones eren muses, no creadores”

◆◆◆◆ Cristina Ros

El títol és tota una declaració. A *Amor a l’art*, Tània Juste (Barcelona, 1972) canalitza la pròpia passió a través de dos personatges femenins, una artista catalana al París de les avantguardes (Valèria Sans) i una jove historiadora de l’art a la Barcelona dels últims anys del franquisme (Olivia). També hi transmet un neguit, el que li va provocar a ella mateixa, llicenciada en història de l’art, haver acabat la carrera i quasi no haver trobat dones artistes al relat estudiat. Publicada per Columna (en castellà a Maeva), la novel·la, la sisena de l’autora, és premi Prudenci Bertrana.

En aquest *Amor a l’art* tan rotund, ¿hi ha voluntat de fer una declaració des del mateix títol?

“Amor a l’art” reuneix les meves intencions amb aquest llibre, el meu estat vital com a enamorada absoluta de l’art que soc i també és el que mou les protagonistes, tant la

Valèria com l’Olivia. Com a títol m’encaixava absolutament amb tot.

A més de la passió per l’art, el personatge conductor de la novel·la, l’Olivia, li serveix per desenvolupar una recerca per la història de l’art. Es reconeix en l’Olivia?

El motor de la novel·la és la recerca que fa l’Olivia, que després de cinc anys d’estudis d’història de l’art descobreix l’autoretrat de la Valèria Sans, una pintora que la deixa absolutament fascinada no només per la bellesa sinó pel talent que hi veu. Aleshores és quan es fa la gran pregunta que també em vaig fer jo a l’acabar la carrera: “On són les dones?” En aquest sentit, l’Olivia és una mica un *alter ego* meu. Hi he reproduït aquesta sensació enutjosa, incòmoda, de prendre consciència que, després d’haver estudiat tots els moviments artístics de tots els segles i de començar a tenir un llistat d’artistes que t’acompanyaran

“CAL REESCRUIRE LA HISTÒRIA DE L’ART, ENS HI FALTEN MOLTES DE LES PECES AMB NOM DE DONA”

tota la vida, t’adones de les poques dones que hi ha.

Però n’hi havia.

I tant que n’hi havia, en totes les èpoques! El relat de la història de l’art ens les ha omès. És cert que en les últimes dècades anem prenent consciència de l’omissió i s’hi fa feina, però encara ens queda un camí llarg. *Amor a l’art* no deixa de ser la resposta al cuquet que em va quedar de fer un dia una contribució per anar acabant amb tanta ommissió. Així que he intentat donar llum a una sèrie de dones creadores i, sobretot, a la figura de la dona creadora.

Dones artistes com Lluïsa Vidal, Pepita Teixidor, Marie Laurencin, Olga Sacharoff, entre moltes altres, són a la novel·la. Si vol recuperar la història de les dones creadores i homenatjar-les, per què en fa protagonista una artista de ficció? Soc molt conscient que faig una no-

vel·la i no un assaig. Per a mi és essencial que els personatges protagonistes siguin de ficció perquè em donen la llibertat creativa que necessito per a una novel·la. En tot cas, he concebut la Valèria com el paradigma de la dona artista. I com que volia homenatjar moltes dones artistes, donar-los una mica més de llum i que el lector senti la curiositat d’anar-les a buscar, he volgut envoltar-la de vides de col·legues que fossin reals, artistes dones i homes. Valèria Sans interactua amb dones artistes ben diferents. Ens trobem des d’una situació de renúncies constants com la de Jeanne Hébuterne, parella de Modigliani, fins a un empoderament com és el de Marie Laurencin, passant per moltes altres.

En un altre sentit, la dona sempre ha estat present en l’art.

La dona hi ha estat sempre, en el món de l’art, i de manera molt abundant, però sempre hi ha estat més com a objecte que no com a subjecte creador. En el relat de l’art, les dones eren muses, models, parelles d’artistes, filles, però no creadores.

¿Com es relacionen les dues èpoques –salt endavant, salt enrere– de la novel·la, l’obertura creativa de les dues primeres dècades del segle XX a París amb el tancament i la grisor de les acaballes de la dictadura franquista a Espanya? Enfrontar les dues èpoques dona peu a comparar i a reflexionar. Sembla sorprenent que, seguint el fil cronològic, unes dècades després d’aquell espai de llibertat que va ser el París de les avantguardes –llibertat no només a nivell artístic sinó vital i també per a la dona– trobem un retrocés com el del franquisme. Així, a les acaballes, als anys 70, l’Olivia i les seves amigues necessiten fer una xarxa de solidaritat per aconseguir la píndola anticonceptiva que els donava una cosa tan bàsica com la llibertat amb el seu cos, la llibertat sexual i l’emancipació.

La història té un deute amb les dones. Es veu especialment en l’art?

En l’art hi tenim un gran deute. Jo, com a apassionada de l’art, desitjo tenir-ne el mapa complet, amb totes les peces. I això significa incloure-hi tots aquells noms de dona que no hi són encara avui dia. Tenim un planter de talent femení que hem de treure de sota les pedres i posar-lo, amb tota la lluminositat, al costat dels homes artistes que ja admirem.

Cal reescriure la història de l’art?

Esclar que cal reescriure la història de l’art, ens hi falten moltes de les peces amb noms de dones que val la pena incloure per gaudir del mapa complet.◆◆